

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

SODOBNI PLES

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 31. avgust 2011

SPLOŠNA MATURA

1. Prepoznajte slovensko ljudsko pesem. Podpišite besedilo pesmi.

Na pla - nin - cah son - če - ce si - je, na pla - nin - cah son - če - ce si - je,
na pla - nin - cah son - če - ce si - je, na pla - nin - cah lušt - no je.

Pravilno pod notami napisano besedilo 2 točki

2. V vsakem taktu določite ustrezní taktovski način.

*Za pet do šest pravilno zapisanih taktovskih načinov 5 točk,
za štiri 4 točke, za tri 3 točke, za dva 2 točki, za enega pa 1 točka
Skupaj 5 točk*

3. V zgornjem notnem zapisu prepoznajte ritmične posebnosti in jih pravilno prepíšite. Vsako ritmično posebnost ustrezno poimenujte.

Dvojna sinkopa	Galop	Tango	Triola na dobo	Polovinska/enojna sinkopa

*Vsaka pravilno prepisana in poimenovana ritmična posebnost 1 točka
Skupaj 5 točk*

4. Izpolnite notne višine v violinskem ključu: d1, es2, fis1, mali h in mali a.

*Violinski ključ 1 točka
Vsaka pravilno zapisana notna višina 1 točka
Skupaj 6 točk*

5. Notni zapis prestavite v basovski ključ za eno oktavo niže. Ne pozabite na prestavitev predznakov.

*Basovski ključ in prestavitev predznakov 1 točka
Za vsako pravilno napisano dobo 1 točka
Skupaj 5 točk*

6. Kdo so bili ustvarjalci POLOVSKIH PLESOV, baleta iz opere Knez Igor? Navedite tudi kraj in leto njegove prve izvedbe. Izmed dveh odgovorov vsakokrat obkrožite pravega:

Koreografija:	☒ Michael Fokin	☐ Bronislava Nižinska
Glasba:	☐ Igor Stravinski	☒ Aleksander Borodin
Kostumi:	☐ Natalia Gončarova	☒ Nicholas Roerich
Kraj prve izvedbe:	☒ Pariz	☐ Moskva
Leto prve izvedbe:	☐ 1809	☒ 1909

*Pravilno obkrožen odgovor 1 točka
Skupaj 5 točk*

7. Cakewalk – izvor, namen in uporaba ter način izvedbe tega plesa.
Ples cakewalk je doma s plantaž. Nastal je, ko so črni sužnji poskušali šaljivo posnemati fine navade in plese svojih belih gospodarjev. Beli opazovalci niso razumeli, da črnci brijejo norca iz njih, in so ga imeli za izvorni afriški ples.
S tem plesom se konča 1. dejanje (veliki finale) minstrelske predstave, ki so ga poimenovali Veliki sprehod. Pari so se sprehajali s palicami v rokah in klobukih na glavah, pri tem pa so poplesavali in se priklanjali ter v zboru prepevali.

*2 točki za opis, kako je nastal in kje
2 točki za opis dejanja
Skupaj 4 točke*

8. V notnem zapisu prepoznajte glasbeni primer in obkrožite ustrezen odgovor med naštetimi možnostmi:

- A Polovski plesi.
- B Ognjena ptica.
- C Posvečenje pomladi.
- D Svatba.
- E Favново popoldne.
- F Apalaška pomlad.
- G Petruška.

5 točk

9. Napišite polno ime ruskega skladatelja, s katerim so koreografi in impresarij skupine Les Ballets Russes največkrat sodelovali pri ustvarjanju plesnih predstav.

Igor Stravinski

1 točka

10. Med naštetimi imeni obkrožite dva pomembna začetnika elektroakustične glasbe v 20. stoletju.

- A Claude Debussy.
- B Pierre Schaeffer.
- C Karlheinz Stockhausen.
- D Scott Joplin.
- E Arthur Honegger.

*Pravilno obkrožen odgovor 1 točka
Skupaj 2 točki*

11. Kaj predstavlja znamenita freska v Hrastovljah? Opišite jo.

Mrtvaški ples. Smrt pleše z ljudmi v krogu od zibelke do groba. Nihče ni varen pred njo, ne revež ne plemenitaš. Vsi plešejo, kakor jim narekuje, in smrt jih tudi vodi. Tovrstna metafora izraža krščansko prepričanje o ničvrednosti tukajšnjega življenja in upanje v večno življenje. Znamenita freska v Hrastovljah je ena najlepših upodobitev mrtvaškega plesa.

4 točke

12. Kaj se je dogajalo v antičnem gledališču na prostoru, imenovanem orkestra, in kakšno vlogo je imela skene?

Orkestra: Na tem prostoru so se dogajale predstave.

Skene: Za njimi je bila struktura, imenovana skene, izza katere so prihajali igralci.

2 točki

13. Kaj je commedia del' arte? (Obkrožite pravi odgovor.)

A Improvizacijska igra.

B Visoka umetniška komedija.

C Italijanska ljudska opera.

1 točka

14. Opišite značilnosti gledališke oblike katalalija.

Katakali je ena od 4 klasičnih oblik indijskega gledališča. Spominja na balet ali pantomimo, kakršna poznamo v zahodnem svetu (osebe ne govorijo). Vsebina je religiozna. Predstave lahko trajajo vso noč. Igralci nosijo razkošne kostume, brez realističnih ali zgodovinskih referenc. Ne nosijo mask, pač pa je izrazita njihova šminka in jim spreminja poteze obraza.

Izraziti gibi kažejo zgodbo, tudi obraz je sestavni del izraza. Gibalni besednjak indijskega plesa je bil zapisan v priločnikih. Vsak izraz čustva ali zgodbe je dodeljen nekemu delu telesa. Določenih je npr. 24 gibov, tilnik ima 4 simbole, obrvi 6, oči kar 24. Vseh gibov je nekaj 100.

Tehnično temelji indijski ples na gibih zgornjega dela telesa. Roke, ramena, vrat in glava lahko izražajo ali pokažejo vse simbole. Noge so večinoma skrčene, ravno tako stopala. Pogosto so ritmi nog in rok različni. Plese spremljajo s petjem in inštrumenti.

5 točk

15. Obkrožite baletna dela, ki niso romantična.

A La Sylphide.

B Giselle.

C Vrag na vasi.

D Hrestač.

Pravilno obkrožen odgovor 1 točka

Skupaj 2 točki

16. a) Opišite značilnosti kubizma.

Nastal je po letu 1907 in je bil tesno povezan z drugimi tokovi: dadaizem, konstruktivizem ... Slikarstvo je pripeljal v povsem nove oblike, ki razbijajo figuro in objekte, jih predstavijo ne več kot statične, ampak kot dinamične. Pomembne postanejo črte, barve in liki. Kubistično slikarstvo vpliva zlasti na gledališče in na gledališko scenografijo.

4 točke

- b) Navedite dva predstavnika v likovni umetnosti:

Picasso, Picabia, Kandinski.

2 točki

Skupaj 6 točk

17. Mary Wigman je bila učenka (obkrožite pravi odgovor):

- A Merca Cunninghama.
- B Rudolfa von Labana.
- C Kurta Jossa.

1 točka

18. a) Pina Bausch (1940–2009) je leta 1973 postala direktorica Plesnega gledališča v Wuppertalu.

3 točke

b) Njene prve predstave so zbudile presenečenje, saj so uresničevale nove ideje; opišite njen odnos do plesa, plesalca in gledalca:

V plesno gledališče vrne vez s tradicijo: vrača se k starim odrskim oblikam, ki združujejo ples, glasbo, kostum, sceno, luč, besedo, rekvizite. V ospredju je izpovednost, odnos do sodobnega življenja (umetniških, političnih, družbenih vprašanj), kontradikt med žensko in moškim (brutalnost, jeza, mora, sarkazem do življenja). Njeno predstavitev odnosov imenujejo »pornografija bolečine«.

Izhodiščna točka tanzteatra je: Zakaj sploh plešemo? Raziskuje pomen gibov samih, repetitijo. Plesalci sproščajo novo, surovo energijo, telesa pripovedujejo osebne zgodbe – nimajo »vlog«; med nastopajočimi in občinstvom ni več meje.

4 točke

Skupaj 7 točk

19. Opišite in razložite navedene principe, razvidne iz predstav Wima Vandekeybusa.

Disciplina – energija

Vandekeybus uporablja telo kot izvor nenapovedljivih, nepričakovanih in nenadzorovanih odzivov in hkrati zahteva disciplino telesa. Osredotoča se na moč in energijo.

3 točke

Virtuoznost – ranljivost

Performansi so dramatizacija in nevarnost tveganja telesa. Plesalčevo telo je potisnjeno do meja zmogljivosti in dlje. V danem trenutku mora zaupati svojim in soplesalčevim instinktivnim odzivom. »Ranljivo« telo je (iz)postavljeno na rob zmogljivosti in vztrajnosti, kjer veljajo pravila in izračuni – prostor, čas in moč telesa so popolnoma preštudirani, koreografija daje vtis izredne težavnosti. Slepota postane metafora hoje po robu med varnim ter nevarnim in telesnimi omejitvami (starost, ranljivost telesa).

3 točke

Aktivno – pasivno

Telo je podrejeno kompleksnim izmenjavam med aktivnostjo in pasivnostjo, med močjo in neobogljeno. Sicer močna telesa so večkrat prikazana kot neaktivni objekti, prepuščeni nemilosti. Pomembno je nasprotje: horizontalno–vertikalno. Vertikalno telo ima nadzor nad seboj. Horizontalno telo je predano (spancu, utrujenosti, bolečini, smrti).

3 točke

Skupaj 9 točk

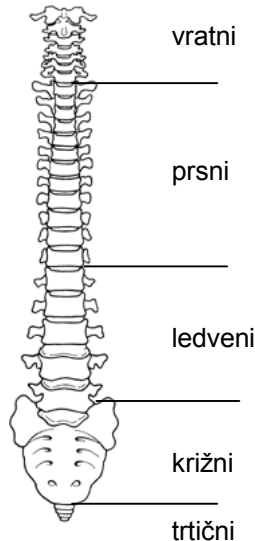
20. Naštejte vsaj tri pionirje slovenskega sodobnega plesa:

Pia in Pino Mlakar, Katja Delak, Meta Vidmar, Marija Vogelnic (Gradnik), Marta Paulin.

3 točke

21. Označite in opišite dele oziroma odseke hrbtenice:

- vratni odsek: 7 vratnih vretenc (vertebrae cervicales),
- prsni odsek: 12 prsnih vretenc, od katerih se vsako veže s parom reber (v. thoracicae),
- ledveni odsek: 5 ledvenih vretenc (v. lumbales),
- križni odsek: s 5 križnimi vretenci, ki so zraščena v križnico (os sacrum),
- trtični odsek: s 4 do 5 vretenci, ki so zraščena v trtico (os coccygis).

*Za pravilno označene odseke 1 točka
Za vsak pravilen opis in navedbo števila vretenc v odseku po 1 točka
Skupaj 6 točk*

22. Kakšna je vloga jeter in kje ležijo?

Funkcije: tvorba in izločanje žolča, sodelovanje pri metabolizmu ogljikovih hidratov, maščob in beljakovin, shranjevanje glikogena in razstrupljanje organizma. Ležijo desno zgoraj v trebušni votlini in se tesno prilegajo trebušni preponi, na spodnji strani sta žolčni mehur in jetrna lina.

*Za pravilne navedbe funkcij 2 točki in za pravilno umestitev 1 točka
Skupaj 3 točke*

23. Iz katerega dela možganov dobiva organizem povelja za vse hotene mišične gibe?

Opišite vlogo malih možganov.

Središče za vse hotene gibe je v motoričnem korteksu čelnega režnja, pred centralno brazdo, ki loči čelni in temenski reženj.

Mali možgani vzdržujejo telesno ravnotežje, skrbijo za ustrezen tonus mišic, koordinirajo skeletne mišice.

*Za pravilno navedeno umestitev središča 1 točka
Za pravilno navedene funkcije malih možganov 2 točki
Skupaj 3 točke*

24. Kaj in kako se porablja kot vir energije v skeletni mišici pri intenzivni triminutni vadbi in kakšen glavni presnovni produkt nastaja?

Pri intenzivni triminutni vadbi se porabijo v skeletni mišici najprej majhne zaloge ATP in kreatinfosfata, nato se začnejo porabljati sladkorji, ki so skladiščeni kot glikogen v mišici. Čim intenzivnejša je aktivnost mišice, bolj se sladkorji porabljajo anaerobno, pri čemer kot glavni presnovni produkt nastaja laktat.

Za pravilno navedene vire energije, za način porabe in navedbo glavnega presnovnega produkta 3 točke

25. Kaj je narisano na sliki? Opišite dele in funkcijo.

Sinapsa.

Je stičišče dveh živčnih celic. V njej razločujemo presinaptični in posinaptični del. Presinaptični del je največkrat nevril, ki se konča z majhno zadebelitvijo. Zadebelitev je izpolnjena z mehurčki, v katerih so živčni prenašalci ali nevrottransmiterji.

Posinaptični del se začne s telesom živčne celice ali z dendriti, nadraži pa jo transmitter, ki se zlije v sklepno špranjo in spremeni prepustnost posinaptičnega nevrona. Transmitterji so acetilholin, adrenalin, noradrenalin.

Za pravilen odgovor 1 točka

Za vsako pravilno razčlenbo in navedbo funkcije in izrazov 4 točke

Skupaj 5 točk